

Jan Muś

Słowenia wprowadza kolejny pakiet antykryzysowy

Pod koniec września rząd Janeza Janšy omówił i zatwierdził projekt ustaw zwany „piątym pakietem antykoronowym”. Odzwierciedla on obecne prognozy gospodarcze, które są stosunkowo bardziej optymistyczne niż przewidywania wiosenne. Głównym celem pakietu jest wsparcie dla przedsiębiorców przy utrzymaniu zatrudnienia oraz dofinansowanie pomocy społecznej i służby zdrowia. Rząd wziął jednocześnie pod uwagę część sugestii partnerów społecznych, krytycznych wobec poszczególnych zapisów.

Przygotowana przez rząd Janeza Janšy propozycja ustawodawcza ma na celu przedłużenie prowadzonej dotychczas polityki antykryzysowej. Rząd nie zamierza tym samym wprowadzać żadnych zmian gospodarczych, a jedynie utrzymać zatrudnienie oraz poprawić sytuację materialną w służbie zdrowia i opiece społecznej – sektorach, które zostały wyjątkowo dotknięte przez trwającą pandemię. Pakiet ten jest wynikiem stosunkowo optymistycznej oceny stanu gospodarki i systemu finansowego Słowenii. Według danych Banku Słowenii system bankowy w Słowenii jest w dobrej kondycji, spowolnienie gospodarcze wydaje się mniejsze, niż oczekiwano, ale kryzys wywołany przez pandemię COVID-19 będzie miał długotrwałe konsekwencje. Rządowy Instytut Analiz Makroekonomicznych i Rozwoju (*Urad RS za makroekonomske analize in razvoj*, UMAR) potwierdza optymistyczne przewidywania. W prognozie jesiennej przewiduje w tym roku spadek PKB o 6,7%. Wraz z ożywieniem działalności najważniejszych partnerów gospodarczych Słowenii oraz porozumieniem na szczeblu UE w sprawie pakietu finansowego mającego na celu szybsze ożywienie gospodarki UE, wzrosły wskaźniki zaufania przedsiębiorców. Niemniej władze słoweńskie przyznają, że niepewność związana z sytuacją epidemiologiczną pozostaje wysoka. Ewentualne niekontrolowane rozprzestrzenianie się wirusa mogłoby doprowadzić do dalszego spadku PKB, a w szczególności do wolniejszego i przedłużającego się ożywienia gospodarki.

Wsparcie zatrudnienia. Kluczowe punkty przewidziane w nowym pakiecie środków „antykoronowych” mają na celu przede wszystkim ochronę miejsc pracy. Rząd zdecydował o wydłużeniu do końca 2020 r. refundowania przedsiębiorcom kosztów zatrudnienia w czasie przestojów w pracy wywołanych pandemią, pod warunkiem spadku przychodów przedsiębiorstwa o co najmniej 20% w stosunku do 2019 r. Projekt ustawy rozszerza wypłatę 100% wynagrodzenia w przypadku nakazanej kwarantanny w związku z kontaktem w pracy z osobą zarażoną. Wstecz, bo od 1 września 2020 r., będzie można ubiegać się o 80% odszkodowania w przypadku nieobecności w pracy wynikającej z opieki nad dzieckiem z powodu kwarantanny dzieci. Dla pracodawców wydłuża się do końca roku możliwość zwrotu odszkodowania z tytułu wynagrodzeń wypłaconych z powodu nieobecności w pracy wynikającej z kwarantanny.

Osoby pracujące na własny rachunek będą uprawnione do rekompensaty w wysokości 250 euro, jeśli zostaną poddane kwarantannie. Środek ten będzie obowiązywał od 1 października. Ponadto dla osób samozatrudnionych i mikroprzedsiębiorstw rząd wznawia środki tymczasowe w postaci miesięcznego dochodu podstawowego w wysokości 700 euro oraz zwrotu składek w wysokości 400 euro miesięcznie.

Zdrowie i opieka społeczna. Pakiet wychodzi także naprzeciw oczekiwaniom wynikającym z sytuacji w służbie zdrowia i opiece społecznej, szczególnie w odniesieniu do instytucji zajmujących się osobami w podeszłym wieku. Wcześniejsze działania rządu w tym obszarze wywołały niezadowolenie społeczne i doprowadziły do wielotysięcznych demonstracji w Lublanie. Proponowane przepisy wprowadzają możliwość czasowego oddelegowania pracowników w zakładach opieki społecznej i zakładach opieki zdrowotnej do domów spokojnej starości. W strefach zwiększonego ryzyka zakażenia COVID-19 pracownikom pracującym w zakładach opieki społecznej bezpośrednio z osobami zarażonymi proponuje się dodatek w wysokości 30% stawki godzinowej wynagrodzenia podstawowego pracownika. Przewidziane są również dodatki dla pracowników służby zdrowia pracujących z pacjentami zarażonymi COVID-19.

Aby zapewnić stabilność finansową domów spokojnej starości, rząd proponuje wprowadzenie środków finansowania sprzętu ochronnego w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się COVID-19 oraz pokrycia kosztów utraty dochodów z powodu wolnych miejsc (domy z potwierdzonymi przypadkami wirusa nie mogą przyjmować nowych mieszkańców).

Jeśli chodzi o środki w służbie zdrowia, będzie istniała możliwość skorzystania z prawa do nieobecności w pracy do trzech dni roboczych z powodu choroby, bez formalnej wizyty u lekarza i uzyskania zwolnienia lekarskiego. Uproszczono również procedurę wydawania decyzji o kwarantannie.

W sektorze oświaty finansowane są środki ochrony indywidualnej oraz środki do dezynfekcji pomieszczeń, przysługuje także zwolnienie z opłaty za przedszkole w przypadku skierowania dziecka na kwarantannę. Istnieje również możliwość zdalnego wykonywania pracy edukacyjnej.

Kontrowersje. Wśród zapisów ustawy, które wzbudziły szczególne zaniepokojenie partnerów społecznych, znajdowała się propozycja, aby do końca 2025 r. pracownicy służby zdrowia mieli prawo do premii za większą efektywność pracy w ramach świadczenia publicznej służby zdrowia. Dla lekarzy byłoby to 5% środków przyznanych przez Zakład Ubezpieczeń Zdrowotnych, 1,5% dla usługodawcy, 1,5% dla dyplomowanych pielęgniarek, pielęgniarek i położnych, 1% dla położnych i techników oraz 0,5% dla pracowników administracyjnych i technicznych. Przepis ten był krytykowany przez partnerów społecznych ze związków zawodowych, ponieważ wyraźnie faworyzował jedną grupę zawodową. Rząd ostatecznie wycofał tę część pakietu.

Krytykę wywołał także zapis, zgodnie z którym środki budżetowe przeznaczone na skrócenie okresów oczekiwania na lekarza będą dostępne także dla prywatnych świadczeniodawców, działających całkowicie poza publicznym systemem opieki zdrowotnej. Oponenti tego rozwiązania wskazują, że jest to krok w kierunku prywatyzacji służby zdrowia.

Spór pomiędzy związkami zawodowymi a pracodawcami budził także początkowy zapis dotyczący poziomu 30-procentowego spadku dochodów (w ujęciu rocznym), wymaganego do ubiegania się o rekompensatę za przestoje w pracy, choć obydwie strony zgadzają się na przedłużenie dotacji rządowych do końca roku. Dla pracodawców próg ten wydaje się zbyt wysoki. Rząd Janeza Janšy wyszedł naprzeciw tym oczekiwaniom i obniżył próg do 20%. Związki zawodowe z kolei postulowały wprowadzenie dodatkowego warunku uniemożliwiającego spekulacje pracodawcom, którzy ze względu na COVID-19 zaprzestali działalności, ale którzy mogliby ją wznowić, choć ze względu na ww. dotacje tego nie robią.

Finanse. Równocześnie z pakietem rząd Słowenii przyjął projekt budżetu na lata 2021 i 2022. W projekcie budżetu na 2021 r. planowane są dochody w wysokości ok. 10,72 mld euro, czyli o 3,5% mniej niż w zakładanym wcześniej budżecie na przyszły rok. Planowane wydatki wynoszą ok. 13,47 mld euro, czyli o 28,8% więcej niż w poprzednim projekcie. Deficyt budżetowy ma wynieść nieco mniej niż 2,75 mld euro, czyli 5,6% PKB. W projekcie budżetu na 2022 r. planowane są dochody w wysokości nieco poniżej 11,01 mld euro, czyli o 2,6% więcej niż w 2021 r. Planowane wydatki wyniosą poniżej 12,60 mld euro, co jest o 870,6 mln euro mniej niż w 2021 r. W związku z tym przewiduje się, że deficyt wyniesie ok. 1,59 mld euro, czyli 3,1% PKB. Jednocześnie 28 września Rada Unii Europejskiej zatwierdziła europejski instrument doraźnego wsparcia na rzecz łagodzenia ryzyka bezrobocia w sytuacji kryzysowej (SURE) w związku z pandemią COVID-19, w ramach którego Słowenia ma otrzymać 1,1 mld euro środków pomocowych. Słowenia wystąpiła m.in. o finansowanie środków obejmujących wsparcie dla pracowników na urlopie, pracę krótkoterminową, wsparcie dochodu, państwowe składki na ubezpieczenia społeczne dla osób samozatrudnionych i innych grup.

Wnioski. Janez Janša i jego rząd, wychodząc naprzeciw kryzysowi wywołanemu przez COVID-19, stawiają na politykę utrzymania pełnego zatrudnienia, który nosi znamiona podstawowego dochodu gwarantowanego. Państwowy kapitalizm w Słowenii łączy dość obfity pakiet socjalny ze wsparciem dla przedsiębiorców, służby zdrowia i opieki społecznej. Polityka ta wynika z dialogu pomiędzy władzami państwowymi i sektorem pozarządowym. Tym samym Janez Janša kreuje się na przywódcę wrażliwego, gotowego zmieniać przyjęte punkty programowe pod wpływem społecznych żądań i oczekiwań. Taka postawa będzie miała z kolei pozytywne dla niego przełożenie na planowane na 2022 r. wybory parlamentarne.